

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

สำนักงานตำรวจแห่งชาติของประเทศไทยมีภาระหน้าที่หลักในการรักษาความสงบเรียบร้อยภายในประเทศโดยหน่วยงานหลักในการรับผิดชอบหน้าที่ดังกล่าว ได้แก่ สถานีตำรวจหรือที่ประชาชนเรียกว่า “โรงพัก” เป็นหัวใจหลักของสำนักงานตำรวจแห่งชาตินำไปปฏิบัติ จะบรรลุผลหรือไม่นั้น จึงขึ้นอยู่กับการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจประจำสถานีตำรวจต่างๆ ทั่วประเทศ งานในแต่ละสถานีตำรวจ จะมีโครงสร้างในการแบ่งงานที่เหมือนกัน โดยแบ่งแยกออกได้ ดังนี้

1. งานจราจร เป็นงานที่อำนวยความสะดวกในการใช้รถหรือเดินเท้าบนทางสาธารณะรวมทั้งกวดขันจับกุมผู้กระทำความผิดพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ.2522 และพระราชบัญญัติรถยนต์ พ.ศ.2522

2. งานธุรการ เป็นงานที่เบิกสิ่งของหลวงจากแผนกพลาธิการในกองบังคับการตำรวจที่สถานีตำรวจสังกัดอยู่มาตอบสนองความต้องการของข้าราชการตำรวจในสังกัด ดูแลรักษาสิ่งของหลวง รับหรือส่งหนังสือราชการ และอำนวยความสะดวกประชาชนที่มาติดต่อราชการที่สถานีตำรวจ

3. งานป้องกันและปราบปรามหรือที่ประชาชนเรียกว่า “สายตรวจ” เป็นงานที่มีเจ้าหน้าที่สายตรวจรถยนต์ รถจักรยานยนต์ รถจักรยาน หรือสายตรวจเดินเท้า แต่งกายในชุดเครื่องแบบข้าราชการตำรวจออกตรวจตราดูแลความสงบเรียบร้อยภายในพื้นที่รับผิดชอบ หากตรวจพบความผิดซึ่งหน้า สามารถดำเนินการจับกุมผู้กระทำความผิดได้อย่างฉับพลันรวมทั้งให้บริการแก่ประชาชนด้านต่างๆ ที่ไม่ขัดต่อกฎหมาย

4. งานสืบสวน เป็นงานที่สืบเสาะหาข่าวผู้กระทำความผิดกฎหมายอาญาตามสถานที่ต่างๆ ในพื้นที่รับผิดชอบแล้วดำเนินการจับกุมผู้กระทำความผิดพร้อมพยานหลักฐาน หากเป็นที่รโหฐาน จำต้องมีหมายค้นใช้ในการตรวจค้นจับกุม เว้นแต่ผู้จะต้องถูกจับเป็นเจ้าบ้านและการจับนั้นไม่มีหมายจับ นอกจากนี้ยังออกตรวจตราดูแลความสงบเรียบร้อยภายในพื้นที่รับผิดชอบ เช่นเดียวกับงานป้องกันและปราบปราม เพียงแต่มิได้แต่งกายในชุดเครื่องแบบข้าราชการตำรวจ

5. งานสอบสวน เป็นงานที่ดำเนินการรับแจ้งความ ร้องทุกข์จากผู้เสียหายในคดีอาญา แล้วรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อทำการจับกุมผู้กระทำความผิด, รับตัวผู้ต้องหาพร้อมของกลางจาก

6. ข้าราชการตำรวจสายงานจราจร ป้องกันและปราบปราม สืบสวนที่ได้ดำเนินการจับกุม ผู้กระทำความผิดพร้อมของกลางมาแล้วดำเนินการฟ้องคดีต่อพนักงานอัยการในรูปแบบของสำนวนการสอบสวน, รับแจ้งเอกสารหาย และทำการเปรียบเทียบปรับผู้กระทำความผิดคดีลหุโทษหรือความผิดที่มีอัตราโทษไม่สูงกว่าความผิดลหุโทษ หรือคดีอื่นที่มีโทษปรับสถานเดียวอย่างสูง ไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือความผิดต่อกฎหมายเกี่ยวกับภาษีอากรซึ่งมีโทษปรับอย่างสูงไม่เกิน หนึ่งหมื่นบาท

ภารกิจของแต่ละสายงานในสถานีตำรวจดังกล่าวข้างต้นล้วนมีความสำคัญในการบำบัดทุกข์และบำรุงสุขให้แก่ประชาชน การประสานงานที่ดีระหว่างข้าราชการตำรวจสายงานต่างๆ ย่อมเอื้ออำนวยความสะดวกในการปฏิบัติหน้าที่และแสดงถึงความสมัครสมานสามัคคีของข้าราชการตำรวจภายในสถานีตำรวจ เพื่อให้มีความพร้อมเพรียงปฏิบัติหน้าที่อย่างดีที่สุด หากแต่ปรากฏว่า ห้วงเวลาที่ผ่านมามีมานานจนถึงปัจจุบันนี้ในบรรดางานดังกล่าวข้างต้น งานสอบสวนเป็นงานที่สำนักงานตำรวจแห่งชาติพยายามต่อสู้กับองค์กรอื่นๆ ของรัฐที่ต้องการมีอำนาจสอบสวนคดีอาญาเพื่อแสดงศักยภาพขององค์กร อย่างไรก็ตามสำนักงานตำรวจแห่งชาติยังคงรักษาอำนาจการสอบสวนไว้ได้อยู่โดยสำนักงานตำรวจแห่งชาติมีกลยุทธ์ที่นำมาใช้ในการต่อสู้กับองค์กรอื่นๆ คือ การให้สวัสดิการค่าตอบแทนนอกจากเงินเดือนประจำแก่ข้าราชการตำรวจที่มีอำนาจสอบสวนคดีอาญา ได้แก่ ข้าราชการตำรวจยศตั้งแต่ชั้นนายร้อยตำรวจตรีขึ้นไปซึ่งเรียกว่า “พนักงานสอบสวน” เป็นอย่างพิเศษกว่าข้าราชการตำรวจผู้ปฏิบัติสายงานอื่นๆ

พนักงานสอบสวนของสำนักงานตำรวจแห่งชาติเป็นเจ้าพนักงานของรัฐตามประมวลกฎหมายวิธีความอาญาที่ได้บัญญัติให้มีอำนาจและหน้าที่ทำการสอบสวน การปฏิบัติงานของพนักงานสอบสวนมีส่วนเกี่ยวข้องต่อการอำนวยความสะดวกธรรมชาติทางอาญา ตลอดจนมีผลกระทบต่อสิทธิ เสรีภาพ และความรู้สึกนึกคิดของประชาชนโดยรวม อาจถือได้ว่า พนักงานสอบสวนคือต้นตำรับของกระบวนการยุติธรรมแล้วไหลสู่พนักงานอัยการ, ศาล และราชทัณฑ์ ตามลำดับ การนำคดีอาญาเข้าสู่การพิจารณาของพนักงานอัยการหรือศาลจะมีความชอบธรรมหรือไม่จึงขึ้นอยู่กับจรรยาบรรณของพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบในคดี สำนักงานตำรวจแห่งชาติจึงได้วางระเบียบว่าด้วยจรรยาบรรณของพนักงานสอบสวน พ.ศ. 2544 ลงวันที่ 31 พฤษภาคม 2544 เพื่อมีบทบาทสำคัญต่อการปฏิบัติงานของพนักงานสอบสวน สร้างความมั่นใจให้กับประชาชนและสังคมที่จะได้รับการอำนวยความสะดวกธรรมชาติอย่างแท้จริง

ค่าตอบแทนนอกจากเงินเดือนประจำของพนักงานสอบสวน ได้แก่ เงินเพิ่มพิเศษสำหรับตำแหน่งพนักงานสอบสวนในระดับสัญญาบัตร 1, 2 หรือ 3 และเงินค่าตอบแทนสำนวน

คดีอาญาของพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบที่สำนักงานตำรวจแห่งชาติมอบสิทธิพิเศษให้เพียงแก่พนักงานสอบสวนเพื่อป้องกันสมองไหลไปสู่กรมสอบสวนคดีพิเศษ กระทรวงยุติธรรม และการเห็นคุณค่าของพนักงานสอบสวนด้วยการกำหนดจรรยาบรรณของพนักงานสอบสวนขึ้นมาให้พนักงานสอบสวนยึดถือเป็นแนวทางปฏิบัติงาน ส่วนข้าราชการตำรวจผู้ปฏิบัติสายงานอื่นๆ สำนักงานตำรวจแห่งชาติยังไม่ได้ให้ค่าตอบแทนนอกจากเงินเดือนประจำและเห็นคุณค่าด้วยการกำหนดจรรยาบรรณขึ้นมาให้ข้าราชการตำรวจผู้ปฏิบัติสายงานอื่นๆ ของสถานีตำรวจเดียวกัน นอกจากนี้การพิจารณาความดีความชอบให้แก่ผู้ได้บังคับบัญชาในสถานีตำรวจ พนักงานสอบสวนได้เสนอรายชื่อผู้ใดแล้วมักไม่ได้รับการพิจารณาอนุมัติของผู้บังคับบัญชาแต่อย่างใด

ดังนั้นผู้ศึกษาในฐานะที่เป็นพนักงานสอบสวนสถานีตำรวจภูธรอำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ จึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงทัศนคติของข้าราชการตำรวจทุกชั้นยศต่อจรรยาบรรณในการปฏิบัติงานของพนักงานสอบสวน โดยเลือกศึกษาข้าราชการตำรวจสถานีตำรวจภูธรอำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อทำให้การศึกษาเป็นไปโดยสะดวกและประหยัดงบประมาณในด้านการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการใช้แบบสอบถาม

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาถึงความคิดเห็นของข้าราชการตำรวจต่อระเบียบสำนักงานตำรวจแห่งชาติว่าด้วย จรรยาบรรณของพนักงานสอบสวน พ.ศ. 2544
2. เพื่อศึกษาถึงความคิดเห็นของข้าราชการตำรวจผู้ปฏิบัติสายงานอื่นๆ ต่อพฤติกรรมในการปฏิบัติงานของพนักงานสอบสวน
3. เพื่อวิเคราะห์ถึงสภาพปัญหาและความเหลื่อมล้ำในการปฏิบัติงานของพนักงานสอบสวนและข้าราชการตำรวจผู้ปฏิบัติสายงานอื่นๆ

1.3 สมมติฐานในการศึกษา

1. ข้าราชการตำรวจในแต่ละสายงานมีความคิดเห็นต่อระเบียบสำนักงานตำรวจแห่งชาติว่าด้วย จรรยาบรรณของพนักงานสอบสวน พ.ศ. 2544 ที่ต่างกัน
2. ข้าราชการตำรวจผู้ปฏิบัติสายงานอื่นๆ ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นในเชิงบวกต่อจรรยาบรรณของพนักงานสอบสวน
3. ภูมิหลังของข้าราชการตำรวจผู้ปฏิบัติสายงานอื่นๆ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ และสถานภาพการสมรส ที่แตกต่างกันมีระดับความคิดเห็นต่อพฤติกรรมกรปฏิบัติงานตามจรรยาบรรณของพนักงานสอบสวน ที่แตกต่างกัน

1.4 นิยามศัพท์ทั่วไป

การสืบสวน หมายความว่า การแสวงหาข้อเท็จจริง และหลักฐานซึ่งพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจได้ปฏิบัติไปตามอำนาจและหน้าที่ เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน และเพื่อที่จะทราบรายละเอียดแห่งความผิด

การสอบสวน หมายความว่า การรวบรวมพยานหลักฐานและการดำเนินการทั้งหลายอื่นตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งพนักงานสอบสวนได้ทำไปเกี่ยวกับความผิดที่กล่าวหา เพื่อที่จะทราบข้อเท็จจริงหรือพิสูจน์ความผิดและเพื่อจะเอาตัวผู้กระทำความผิดมาฟ้องลงโทษ

ความเหลื่อมล้ำ หมายความว่า ความแตกต่างระหว่างการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจสายงานสอบสวน และข้าราชการตำรวจผู้ปฏิบัติสายงานอื่นๆ ซึ่งได้แก่ ค่าตอบแทนนอกจากเงินเดือนประจำ การกำหนดจรรยาบรรณ ให้นำมาประพฤติปฏิบัติตน การพิจารณาเลื่อนขั้นเงินเดือนกรณี มีความดี ความชอบ เป็นกรณีพิเศษ นโยบายหรือโครงการเพื่อส่งเสริม สนับสนุนให้มีความสมัคร สามัคคีกัน ขวัญกำลังใจและแรงจูงใจ และโอกาสที่จะได้รับความก้าวหน้าในตำแหน่งอาชีพ

จรรยาบรรณ หมายความว่า ความประพฤติที่ดีที่กำหนดขึ้นไว้ให้ถือปฏิบัติ

ทางสาธารณะ หมายความว่า ทางบกหรือทางน้ำสำหรับประชาชนใช้การจราจร และให้ความรวมถึงทางรถไฟและทางรถรางที่มีรถเดิน สำหรับประชาชนโดยสารด้วย

ที่รโหฐาน หมายความว่า ที่ต่างๆ ซึ่งมีใช้ที่สาธารณสถาน

พนักงานสอบสวน หมายความว่า เจ้าพนักงานซึ่งกฎหมายให้มีอำนาจและหน้าที่ทำการสอบสวน

พนักงานสอบสวนระดับสัญญาบัตร 1 หมายความว่า พนักงานสอบสวนในตำแหน่งเทียบเท่ารองสารวัตร

พนักงานสอบสวนระดับสัญญาบัตร 2 หมายความว่า พนักงานสอบสวนในตำแหน่งเทียบเท่าสารวัตร

พนักงานสอบสวนระดับสัญญาบัตร 3 หมายความว่า พนักงานสอบสวนในตำแหน่งเทียบเท่ารองผู้กำกับการ

สาธารณสถาน หมายความว่า สถานที่ใดๆ ซึ่งประชาชนมีความชอบธรรมที่จะเข้าไปได้

1.5 ประโยชน์ที่ได้รับ

1. เพื่อเป็นข้อมูลให้ผู้บริหารระดับสูงของสำนักงานตำรวจแห่งชาติได้ทราบถึงระดับความคิดเห็นในการปฏิบัติงานของพนักงานสอบสวนจากทัศนคติของข้าราชการตำรวจผู้ปฏิบัติสายงานอื่นๆ ในสถานีตำรวจ
2. เพื่อนำไปสู่การช่วยเหลือสนับสนุนค่าตอบแทนนอกจากเงินเดือนประจำแก่ข้าราชการตำรวจผู้ปฏิบัติสายงานอื่นๆ
3. เพื่อนำไปสู่การปรับปรุงด้านการปฏิบัติงานในการประสานงานระหว่างพนักงานสอบสวนกับข้าราชการตำรวจผู้ปฏิบัติสายงานอื่นๆ ของการทำหน้าที่บริการและอำนวยความสะดวกกรรมให้แก่ประชาชน